

2. Combating COVID-19: How Should Banking Supervisors Respond? Режим доступу: <https://blogs.imf.org/2020/06/15/combating-covid-19-how-should-banking-supervisors-respond/> (дата звернення 21.02.2021).
3. Звіт про фінансову стабільність. Режим доступу: bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H1.pdf?v=4 (дата звернення 20.02.2021).
4. Кузьмак О. М. (2010). «Забезпечення стійкості банківської системи шляхом рефінансування». *Наукові записки*. Вип. 13. С. 287-294. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2010_13_35.
5. НБУ рекомендує банкам реструктуризувати кредити позичальникам, які постраждали через пов'язані із пандемією обмеження. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-rekomenduye-bankam-restrukturizuvati-krediti-pozichalnikom-yaki-postrajдали-cherez-povyazani-iz-pandemiyeyu-obmejennya> (дата звернення 10.01.2021).

Кірін Р.С.

*доктор юридичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник*

*Державної установи «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Макутова НАН України»*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ У МЕЖАХ ПОСТВУГІЛЬНИХ ТЕРИТОРІЙ

З метою забезпечення подальшого здійснення структурних економічних реформ, запровадження додаткових механізмів для прискорення соціально-економічного розвитку України, підвищення добробуту населення, гармонійного розвитку регіонів, продовження впровадження європейських стандартів життя й зміцнення держави, президент постановив [1] Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) вжити заходів в економічній, фінансовій та енергетичній сферах, у тому числі, - до 30 квітня 2020 р. стосовно розроблення та затвердження в установленому порядку концепції реформування вугільної галузі та плану заходів щодо її реалізації, передбачивши, зокрема, здійснення підготовчих заходів та проведення: а) приватизації перспективних вугільних шахт; б) реструктуризації (консервації) безперспективних вугільних шахт.

Втім, весняне (2020 р.) перезавантаження уряду відтермінувало строки виконання зазначених завдань, тому лише у прийнятому, практично в останньому кварталі року, плані пріоритетних дій на 2020 р. [2, п. 334] було передбачено розроблення програми реформування вугільної галузі з урахуванням кращого міжнародного досвіду трансформації вугільних регіонів та думки громадян, які проживають у вугільних регіонах. В якості очікуваних результатів були визначені:

1) збалансування системи державного вуглевидобутку, забезпечення його економічно доцільних обсягів;

2) відновлення конкурентоспроможності державних вугледобувних підприємств;

3) зниження рівня соціальної напруженості в трудових колективах та регіонах, соціальна інтеграція шахтарів.

В свою чергу, у підготовленому Міністерством енергетики України (далі – Міненерго) проєкті Концепції реформування вугільної галузі, до шляхів, спрямованих на розв'язання існуючої проблеми віднесено, серед іншого, здійснення розподілу державних вугледобувних підприємств (шахт/шахтоуправлінь) на три групи з урахуванням фінансово-економічних, гірничо-геологічних та інших факторів і особливостей [3]:

- перша група – шахти/шахтоуправління вугільна продукція яких забезпечить стабільну ресурсну базу для ПАТ «Центренерго»;

- друга група – шахти/шахтоуправління «подвійного призначення», що видобувають енергетичне та коксівне вугілля, мають інші ринки збуту своєї продукції і в подальшому будуть приватизовані або ліквідовані;

- третя група – шахти/шахтоуправління, що перебувають в кризовому фінансово-економічному становищі та потребують значних приватних інвестицій.

Передбачається, що шахти/шахтоуправління останньої групи будуть передані на приватизацію як цілісні майнові комплекси, для яких можливо переформатування господарської діяльності. Вугледобувні підприємства які не було реалізовано в ході процесу приватизації будуть передані на ліквідацію з

урахуванням дотримання всіх соціальних пільг та гарантій працівникам, що передбачені законодавством, галузевою угодою та колективним договором.

Реалізація проєкту зазначеного акту, на думку Міненерго, матиме позитивний вплив на розвиток регіонів, ринок праці, рівень зайнятості населення (створення нових робочих місць у наслідок здійснення заходів справедливої трансформації вугледобувних регіонів шляхом диверсифікації економіки).

Паралельно із розробкою нормативно-правової бази реформування вугільної галузі Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон) представило проєкт Концепції національної програми трансформації вугільних регіонів [4], в якій, у розділі «Інвестиційний розвиток вугледобувних територій» передбачений напрям «Підтримка та розвиток індустріальних парків у межах вугільних територій».

Наприклад, у Донецькій та Луганській областях (далі – ДЛО) нараховується шість індустріальних парків (далі – ІП), а саме: - «Лиманський»; - «Техносіті»; - «АзовАкваІнвест»; - «Східний регіон»; - «Хіміко-металургійний завод»; - «Фенікс», до того ж два останніх допоки знаходяться у статусі незареєстрованих. Крім того, в програмі передбачено створення відкритих баз даних об'єктів greenfield та brownfield, аудит можливого використання наземних адміністративних будівель колишніх шахт для започаткування малого бізнесу, інтерактивні інвестиційні паспорти, супровід інвесторів, а в якості державної підтримки розвитку відповідної інженерної інфраструктури для залучення інвестицій - підключення до мереж, будівництво доріг для зменшення вартості входу на ринок, у тому числі через мережу ІП.

Слід зазначити, що з метою забезпечення узгодження дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій для визначення (вироблення) пріоритетів політики трансформації вугільних регіонів, КМУ утворив Координаційний центр з питань трансформації вугільних регіонів України, який є його тимчасовим консультативно-дорадчим органом [5].

Державною стратегією регіонального розвитку, у завданнях

за напрямом «Соціально-економічна трансформація територій, де перебувають у стадії закриття вугледобувні та вуглепереробні підприємства», також передбачено запровадження дієвих механізмів активізації діяльності ІП на територіях, де перебувають у стадії закриття вугледобувні та вуглепереробні підприємства [6].

Нарешті, для розбудова нової сучасної конкурентоспроможної економіки на сході країни та створення додаткового поштовху для розвитку ДЛО, розв'язання регіональних проблем та надання адекватних ефективних відповідей на виклики, передбачається можливість застосування спеціальних інструментів після їх відповідного економічного обґрунтування, зокрема [7]:

1) у напрямі удосконалення інституційно-фінансових інструментів та регуляторної політики - створення трьох типів моделей територій пріоритетного розвитку: а) на території громад, прилеглих до тимчасово окупованих територій; б) на всій території ДЛО; в) на території окремих виробничих та рекреаційних кластерів, зокрема інноваційних та ІП із спеціальним режимом інноваційно-інвестиційної діяльності, що передбачатиме стимулюючі умови у сфері оподаткування, кредитування та митної політики для кожного окремого типу моделей;

2) у напрямі реального сектору економіки, індустріалізації та інноваційного розвитку - трансформація вугільної галузі ДЛО, зокрема шляхом створення енергетичних ІП на базі окремих державних вугільних шахт за участю міжнародних енергетичних корпорацій.

Таким чином, можна узагальнити, що в Україні, на концептуальному рівні створені спеціально-правові засади розвитку ІП у межах поствугільних територій, які разом із загальним законодавством про ІП, основу якого становлять Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Земельний кодекс України, Податковий кодекс України, Митний кодекс України, закони України «Про індустриальні парки», «Про регулювання містобудівної діяльності», інші законодавчі акти України, а також міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана

Верховною Радою України [9], покликані врегулювати відносини, що виникають у зв'язку із створенням, функціонуванням та ліквідацією ІП на основі використання його учасниками земельних ділянок, природних ресурсів, майна і цілісних майнових комплексів для здійснення господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про невідкладні заходи з проведення реформ та зміцнення держави : Указ Президента України від 8 листопада 2019 р. № 837/2019 // *Офіційний вісник Президента України* від 19.11.2019. № 24. С. 29. Ст. 1038.
2. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2020 рік : розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.09.2020 № 1133-р. *Урядовий кур'єр* від 23.09.2020. № 185.
3. Проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування вугільної галузі та затвердження плану заходів з її реалізації». URL : http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245482980 (дата звернення 19.02.2021)
4. Концепція національної програми трансформації вугільних регіонів України до 2027 року. URL : <https://www.minregion.gov.ua/press/news/konczepczyia-naczionalnoyi-programy-transformacziyi-vugilnyh-regioniv-ukrayiny-do-2027-roku/> (дата звернення 19.02.2021)
5. Про утворення Координаційного центру з питань трансформації вугільних регіонів України : постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2020 р. № 391. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 19.02.2021).
6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. *Офіційний вісник України* від 28.08.2020. 2020 р., № 67. С. 315. Ст. 2155.
7. Про схвалення Концепції економічного розвитку Донецької та Луганської областей : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1660-р. *Урядовий кур'єр* від 07.01.2021. № 4.
8. Про індустриальні парки : Закон України від 21 червня 2012 р. № 5018-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення 19.02.2021).